

У плануванні реформ, системність підходу означає не одночасність зміни всіх і всього, а вироблення групою експертів-фахівців (присутність у ній соціологів не менш потрібна, аніж знавців системи освіти) реальної послідовності заходів з поступовим скеровуванням освіти у бажаному напрямі без катаклізмів і надмірних прискорень.

За умов обмеженості фінансових ресурсів можна сподіватися тільки на якісні зміни у викладанні та результатах освіти. Та для їх реалізації необхідна опора на інноваційну активність у самих навчальних закладах. Їх автономія у й способах здійснення державного замовлення й використанні коштів за умови доцільного контролю з боку центральних органів виявляється ефективним шляхом залучення до якісної трансформації освіти учнів, батьків і працівників навчальних закладів.

Приватний сектор не може замінити державний (особливо на рівні обов'язкової освіти), бо в жодній країні він не гарантує соціальної рівності у доступі до освіти. Дотримання ж необхідного рівня соціальної справедливості – одне з найважливіших політичних завдань керівників системи освіти. Маючи чимало недоліків, навчальні заклади недержавного підпорядкування відіграють специфічну позитивну і доповнюючу роль у багатьох країнах світу.

### Література

1. **Bollag B.** Reforms in higher education disappoint eastern europeans// The chronicle of higher education. Wash. 1999. Dec.3. Vol. XLVI. N 15. – P.A55-A56.
2. **Higher** education in the learning society: Report of the National committee: Main rep. L. 1997. – 467 p.
3. **Education** action zones// Labour research. L. 1998. Vol. 87, № 4. – P. 23.
4. **Hubert G.** Franchising in higher education// ACU bull. of current documentation. L., 1994. N113. – P. 7-10.
5. **Robertson D.** The emerging political economy of higher education// Studies in higher education. Oxford, 1998. Vol.23, N2. – P. 221-227.

УДК 657.1:658:4

*Magіstr І.С. Стеців – Львівська КА*

## ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ПЛАНУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НЕДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено проблеми формування інформаційної бази для планування собівартості навчання. Запропоновано шляхи її вирішення.

*Master's degree I.S. Stetsiv – L'viv commercial academy*

## Information base of planning of the cost price of training in educational institutions not public sector of economy

The problems of formation of information base for planning the cost price of training are investigated. The ways of the decision of this problem are offered.

Важливою передумовою розвитку будь-якого суспільства є процес інтелектуального зростання кожного індивіда зокрема. Особливо це необхідно у період економічної розбудови держави, коли основною запорукою успіху є

вміння користуватися знаннями та досвідом минулих поколінь, що стають основою для нових відкриттів та освоєння новітніх досягнень.

На сьогодні безкоштовне отримання базових знань на рівні середньої школи гарантовано державою кожному громадянину [1]. Проте забезпечення подальшого навчання значної кількості абітурієнтів покладено на плечі батьків. Незважаючи на це, кількість осіб, що мають бажання продовжувати освіту, зростає. Зростання попиту на освіту зумовлює збільшення кількості ВНЗ, що її надають. Протягом останніх років поряд з державними прискореного розвитку та популярності набувають ВНЗ недержавного сектора економіки. Важливим чинником, що впливає на обрання такого закладу для здобуття освіти є розмір оплати за навчання. Це питання цікавить осіб, що планують вступити до ВНЗ і є вкрай важливим для колективу навчального закладу. Проблема має двосторонні наслідки. Навчальний заклад, як суб'єкт господарської діяльності, при недосконалій розробці системи бюджетування, насамперед, зазнає збитків, а у підсумку може бути змушений припинити свою діяльність. Унаслідок цього студенти, навіть сплативши кошти за навчання, мають ризик не здобути освіти.

Варто зазначити, що вартість навчання визначається самостійно навчальним закладом та носить закритий характер, що створює умови, за яких здобуття освіти за однаковою спеціальністю у різних вищих навчальних закладах має різну ціну.

На наш погляд, на це впливають зовнішні та внутрішні чинники. До перших належать стан економіки, податкове законодавство, інфляційні процеси. До других – можна зарахувати вид закладу освіти, рівень акредитацій, наявність матеріально-технічної бази, професійно-викладацький склад, стан обліково аналітичної діяльності, планово-економічна робота.

Планування у закладах освіти недержавного сектора економіки є надзвичайно важливим та вкрай необхідним і містить як соціальну, так і економічну проблему, підвалини якої, насамперед, пов'язані з калькулюванням, обліком витрат і доходів та їх аналізом.

Огляд спеціальної літератури [2, 3] та законодавчо-методологічної бази [4, 5] дає підстави констатувати, що питанням калькулювання собівартості робіт послуг та їх плануванню надано увагу, але проблема стосовно закладів освіти не вирішена, потребує дослідження, що зумовлює актуальність теми цієї роботи.

Практика показує, що на сьогодні у закладах освіти недержавного сектора економіки не вироблено чіткої методики обрахунку собівартості навчання одного студента, що породжує істотні коливання величини оплати за навчання і негативно відбивається на аналізі та плануванні надходження коштів за навчання для вирішення питань його окупності. Адже без дослідження розрізу витрат на такий вид діяльності не може бути визначена потреба коштів щодо їх покриття та формування засобів для розвитку ВНЗ.

Для її вирішення, на наш погляд, необхідно, насамперед, визначити параметри формування облікової інформації витрат і доходів для досягнення їх співставності, що дасть змогу проводити аналіз показників і забезпечить інформаційною базою (даними) процес планування діяльності ВУЗу.

Зупинимось на параметрах формування облікової інформації про витрати і калькулювання фактичної собівартості навчання, необхідної для забезпечення циклу планування. Загальновідомо, що розробка номенклатури обліку витрат досліджуваних закладів освіти повинна узгоджуватися з основами їх обліку у державних закладах освіти, які є бюджетними установами.

Організацію обліку витрат та калькулювання собівартості в таких установах висвітлює С.В. Свірко [6, с. 243-253]. Вчений вказує на відсутність чіткої нормативної бази щодо обліку затрат бюджетних установ і пропонує адаптувати наявну класифікацію витрат до їх потреб. Він вважає за необхідне створювати "Положення з планування, обліку та калькулювання конкретних видів послуг, що їх надає установа відповідного профілю". У положенні повинні бути відповідні розділи, відповідальні за виконання робіт, розроблені носії інформації тощо [6, с. 244-246]. Ми погоджуємося з таким концептуальним підходом і вважаємо за доцільне використати його як основу для калькулювання і планування витрат у закладах освіти недержавного сектора економіки. Вивчення методичних документів та дослідження складу витрат у практиці діяльності навчальних закладів показує, що найбільш вагомою статтею витрат є заробітна плата. На наш погляд, упорядкування формування інформації за нею є основою для створення комплексних облікових даних, необхідних для калькулювання і планування витрат у структурованому вигляді, а також створення умов для розробки вказаного вище положення. Ми вважаємо, що для отримання інформації щодо затрат праці і заробітної плати, адекватної потребам, необхідно запровадити чіткий первинний облік у структурних підрозділах навчального закладу, який мав би відповідні потребам аналізу і параметрам планування. З цією метою пропонуємо запровадити листок виконання педнавантаження (табл. 1). Його складають протягом місяця кожен викладач. Листок є основою для складання таблицю відпрацьованого часу і нарахування заробітної плати.

Кафедра \_\_\_\_\_

(основа для складання таблиця подається разом з таблицею в бухгалтерію на другий робочий день наступного за звітним місяцем)

### Виконання педнавантаження

за \_\_\_\_\_ 200\_\_ / 200\_\_ н/р.

(посада, вч. ступінь, П.І.П.)

| Дата | Факультет | Спеціальність | Курс | Група | Дисципліна | Лекції | Практичні/семінари | Контрольні роботи | Курсові роботи | Іспит | Залік | Консультації | Практика | ДЕК | Дипломні роботи | Підписи  |                |
|------|-----------|---------------|------|-------|------------|--------|--------------------|-------------------|----------------|-------|-------|--------------|----------|-----|-----------------|----------|----------------|
|      |           |               |      |       |            |        |                    |                   |                |       |       |              |          |     |                 | викладач | староста групи |
|      |           |               |      |       |            |        |                    |                   |                |       |       |              |          |     |                 |          |                |
|      |           |               |      |       |            |        |                    |                   |                |       |       |              |          |     |                 |          |                |
|      |           |               |      |       |            |        |                    |                   |                |       |       |              |          |     |                 |          |                |
|      |           |               |      |       |            |        |                    |                   |                |       |       |              |          |     |                 |          |                |

Контроль зав. кафедри \_\_\_\_\_

Контроль навчальної частини \_\_\_\_\_

(дата, підпис, посада, П.І.П.)

Запропонована форма надасть змогу здійснювати контроль за виконанням педнавантаження, формувати достовірну інформацію про розмір заробітної плати за необхідними розрізами, слугуватиме основою для розподі-

лу загальних витрат закладу, калькулювання фактичної собівартості послуг. Створена за такими параметрами інформація забезпечить якісний аналіз та планування цієї ділянки економіки закладам освіти.

### Література

1. "Про загальну середню освіту" Закон України від 13.05.99, № 651-XIV.
2. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с., іл.
3. Марцин В.С. Економіка споживчої її кооперації: Підручник/ В.С. Марцин, І.Т. Петрук, М.В. Панасик/ За ред. В.С. Марцина. – К.: Либідь, 1996. – 400 с.
4. Положення стандарт бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (Наказ Міністерства фінансів України, № 318 від 31 грудня 1999 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України, № 27/4248 від 19 січня 2000 р.).
5. "Про оподаткування прибутку підприємств" Закон України від 22.05.97 р. № 283/97-ВР.
6. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 380 с.

УДК 37.013.2

Ст. наук. співроб. Л.А. Блонський, канд. фіз.-мат. наук –  
Міжрегіональна академія управління персоналом

### ОРГАНІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Розглянуто методику вивчення інформаційних дисциплін у вищих закладах освіти, яка базується на особистісно-діяльнісному підході до навчання у співробітництві в малих групах.

**Ключові слова:** особистісно-орієнтоване навчання, особистісно-діяльнісний підхід, навчання у співробітництві.

*Senior scientific officer L.A. Blonsky – Inter-Regional Academy  
of Personnel Management*

### The organization of information subjects' person-oriented teaching for the higher educational institute

The practical method for the information subjects' teaching in higher educational institutes, that is based on personal-active approach and cooperative learning in the small students groups, is considered.

**Keywords:** personal-oriented teaching, personal-active approach, cooperative learning.

Сучасний етап розвитку цивілізації – перехід від індустріального до науково-інформаційного суспільства, характеризується швидкою зміною ідей, знань, технологій та інформації, що викликає необхідність відповідних змін у сучасній системі освіти. Основними тенденціями в освітньому процесі є інтенсифікація знань, особистісна орієнтація, інноваційні технології та інформатизація [4]. В умовах глобальної інформатизації суспільства особливого значення набуває вивчення у закладах освіти інформаційних технологій, так як отриманий майбутніми фахівцями рівень знань визначатиме у найближчі роки і рівень країни у науково-інформаційному суспільстві.